

Список використаних джерел

1. Кулинич О. І. Теорія статистики : [підруч.] / О. І. Кулинич, Р. О. Кулинич. - [7-ме вид., перероб. і доп.]. - К. : Знання, 2015. - 311 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)

РОЗРОБКА МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ОБСЯГІВ ТА НАПРЯМІВ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВІДПОВІДНО ДО ПОТРЕБ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ

Леснікова Марина Валентинівна,

кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
начальник відділу статистики і аналітики професійної освіти,
Інститут освітньої аналітики МОН України

Формування державного замовлення на підготовку кадрів у навчальних закладах України складається відповідно до Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.04. 2013 р. № 306. Середньостроковий прогноз складається відповідно до наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методики формування середньострокового прогнозу потреби у фахівцях та робітничих кадрах на ринку праці» від 26.03.2013 р. № 305. Прогноз розраховується на основі додаткових потреб певного виду економічної діяльності у заміні поточних кадрів та кадрів, необхідних для економічного розвитку, ґрунтуючись на тенденціях ретроспективного ряду останніх періодів, починаючи з 2001 р. і беручи до уваги статистичні дані та пропозиції Державної служби статистики, інших центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів АРК, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, Національної академії наук України та її галузевих академій, представників профспілок і роботодавців [1]. Однак, як зазначено в [2, с. 237] професійно-технічними навчальними закладами державне замовлення формується не відповідно до потреб економічних галузей, а з урахуванням існуючої кількості випускників шкіл і професій, що користуються попитом у вступників. Відсутність такого механізму призводить до необґрунтованих витрат на підготовку незатребуваних робітників та збільшує кількість безробітних на ринку праці.

Практично всі європейські країни запровадили або запроваджують національні кваліфікаційні рамки, що створюють додаткові механізми узгодження освіти і навчання із потребами ринку праці. визначення терміну «кваліфікації» не завжди є однаковим. У багатьох країнах ЄС термін «кваліфікації» визначається як

застосування професійних навичок і / або знань, набутих у результаті освітньої підготовки [3, с. 13]. В Україні постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 затверджено Національну рамку кваліфікацій Національна рамка кваліфікацій - системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

На нашу думку, методичні підходи до визначення відповідності обсягів та напрямів підготовки кадрів у навчальних закладах відповідно до потреб регіональних ринків праці повинні ґрунтуватися на методі аналізу коефіцієнтів [4]. Розрахунки щодо визначення відповідності обсягів та професійно-кваліфікаційної структури випускників навчальних закладів потребам регіонального ринку праці здійснюються на рівні міста (району) міськими (районними) центрами зайнятості згідно з даними навчальних закладів, які знаходяться у цьому місті (районі), щодо випуску кваліфікованих робітників та фахівців за останні два роки, що передують розрахунковому. Основним показником, що характеризує відповідність обсягів та професійно-кваліфікаційної структури випускників навчальних закладів потребам ринку праці, є інтегральний коефіцієнт збалансованості попиту та пропозиції кадрів, підготовлених у системі навчальних закладів K_b , який розраховується за формулою:

$$K = K_{цз} + K_{нмо} \times (1 - K_{pn} - K_{ов}) \times (1 - K_c), \quad (1)$$

де $K_{цз}$ - співвідношення середнього значення чисельності незайнятих кваліфікованих робітників та фахівців за професіями (посадами, професійними назвами робіт) та фахами та їх потреби на фіксованому регіональному ринку праці; $K_{нмо}$ - співвідношення планової чисельності випускників навчальних закладів на розрахунковий рік за професіями та фахами та середнього значення показника потреби фіксованого регіонального ринку праці у кваліфікованих робітниках та фахівцях за професіями (посадами, професійними назвами робіт) та фахами; K_{pn} - коефіцієнт реального працевлаштування випускників навчальних закладів за певною професією (фахом); $K_{ов}$ - коефіцієнт об'єктивного вибуття випускників навчальних закладів з професійного сегмента регіонального ринку праці за професіями (посадами, професійними назвами робіт) та фахами; K_c - коефіцієнт урахування можливої самозайнятості випускників навчальних закладів за професіями (фахами).

Рівень можливої самозайнятості випускників навчальних закладів за професіями (фахами) визначається методом експертної оцінки можливої самозайнятості за кожною професією (фахом) фахівцями навчальних закладів, економічних структур обл- (міськ-, рай-) держадміністрацій з урахуванням стану розвитку економіки та малого підприємництва за участі регіональних комітетів соціального партнерства у певному регіоні. Він визначається у відсотках і свідчить про ступінь можливості випускника відкрити власну справу за отриманою професією. При розрахунку інтегрального коефіцієнта збалансованості попиту та пропозиції кадрів, підготовлених у системі навчальних закладів K_b , рекомендується дотримуватися таких вимог:

1) якщо чисельність незайнятих кваліфікованих робітників (фахівців) або їх потреба за певною професією (посадою, професійною назвою роботи) та фахом на фіксованому регіональному ринку праці дорівнює нулю (0), то для розрахунку приймається, що коефіцієнт $K_{цз}$ дорівнює одиниці (замість нуля);

2) якщо відсутні дані як щодо чисельності незайнятих кваліфікованих робітників (фахівців), так і щодо їх потреби, то $K_{цз}$ дорівнює нулю;

3) за відсутності даних щодо чисельності незайнятих кваліфікованих робітників (фахівців) та їх потреби за професіями (фахами) на фіксованому ринку праці за будь-який період з двох років, що передують розрахунковому, середнє значення цих показників визначається без урахування цього періоду.

Запровадження у практику розрахунку інтегрального коефіцієнта збалансованості попиту та пропозиції кадрів, підготовлених у системі навчальних закладів дозволить:

- створити інформаційну базу для внесення коректив до планів формування професійно-кваліфікаційної структури підготовки кваліфікованих робітників та фахівців у навчальних закладах на місцях на близьку та середню перспективу;
- забезпечити збалансованість та гнучкість системи підготовки кадрів відповідно до потреб регіонального ринку праці;
- знизити рівень молодіжного безробіття;
- оптимізувати мережу навчальних закладів, її регіонально-функціональної структури;
- залучити до формування, розміщення й виконання регіонального замовлення на підготовку кадрів соціальних партнерів регіонального та галузевого рівнів.

Напрямами подальших досліджень є апробація та практичні розрахунки інтегрального коефіцієнту збалансованості попиту та пропозиції кадрів, підготовлених у системі навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Теліженко О. Світовий досвід прогнозування потреби національної економіки у кваліфікованих кадрах [Електроний ресурс] / О. Теліженко, О. Мельник. - Режим доступу :

<http://official.chdu.edu.ua/article/view/107796/102758>

2. Про участь центральних та регіональних органів виконавчої влади, об'єднань роботодавців у формуванні трудового потенціалу держави та професійній підготовці кваліфікованих робітників для сучасної економіки України // Матеріали слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань науки і освіти 21 груд. 2011 р. ; за заг. ред. В. П. Головінова. - К. : Парламентське вид-во, 2012. - 480 с.

3. Дослідження та аналіз вакансій і потреб у кваліфікованих кадрах у країнах ЄС, Республіці Молдова та в Україні [Електронний ресурс] / А. Попа, Р. Колишко, Н. Попова, Ф. Панзіка. - Режим доступу :

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—europe/—ro-geneva/—sro-budapest/documents/publication/wcms_244735.pdf

4. Мельник С. Старі та нові проблеми сфери підготовки кадрів в Україні партнерами [Електроний ресурс] / С. Мельник. - Режим доступу : official.chdu.edu.ua/article/download/28392/25267

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК КЛЮЧОВИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ УКРАЇНИ

Мельничук Ірина Олександрівна,
викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Розвиток та поглиблення глобалізації соціально-економічних відносин зумовлюють необхідність здійснення деталізованого статистичного дослідження економічних процесів як на рівні України, так і на міжнародному рівні. Такий стан справ посилює роль статистики як ключового механізму державного управління національною та світовою економікою. Слугуючи основним джерелом інформації, статистика сприяє поглибленому та ефективному дослідженню наукових проблем, зокрема бюджетної політики місцевого самоврядування.

Вважаємо, що ключовим завданням статистики місцевих бюджетів є визначення загальної величини доходів відповідного бюджету, його динаміки та структури. Ураховуючи вищезазначене, питання вивчення економіко-статистичного аналізу як механізму управління місцевими бюджетами набуває особливої актуальності в сучасних умовах.

Вагомий внесок у дослідження проблем управління місцевими бюджетами України зробили Й. Бескид, Т. Бондарук, О. Кириленко, Л. Клівіденко [1], Н. Мацедонська [1], С. Юрій та ін. Праці цих науковців забезпечили підґрунтя дослідження проблемних аспектів управління місцевими бюджетами, зокрема дохідною частиною, що є основним джерелом формування місцевих фінансів. Формування дохідної бази місцевих бюджетів є необхідним для забезпечення виконання завдань, покладених на органи місцевої влади [2].

Нині місцеві бюджети - основний інструмент реалізації регіональної соціально-економічної політики, головною метою якої є, по-перше, децентралізація влади і делегування додаткових функцій з питань економічного та соціального розвитку регіонів; по-друге - ліквідація диспропорцій у фінансовому забезпеченні регіонів; по-третє - забезпечення стабільного та збалансованого соціально-економічного розвитку територій та удосконалення їх міжбюджетних відносин [1].

Варто відмітити, що ключовим завданням статистики місцевих бюджетів є вертикальний аналіз дохідної частини бюджету, тобто визначення частки доходів у зведеному бюджеті країни. З огляду на зазначене проаналізуємо, яка частка доходів у Зведеному бюджеті України належить місцевим бюджетам. Рівень перерозподілу доходів через Зведений бюджет України протягом 2000-2017 рр. характеризують дані, наведені на рис. 1 (за даними Державної казначейської служби України [3]).